

Sote-uudistus

Hallitusneuvos Päivi Salo

Miksi sote-uudistus tarvitaan?

- Perustuslain turvaamat riittävät ja yhdenvertaiset palvelut kokomaassa
- Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen
- Peruspalvelujen vahvistaminen
- Menojen kasvun hillintä ja kestävyysvajeeseen vastaaminen

SOTE-ratkaisun portaat

**Valinnanvapauden ja tuotannon
monipuolistuminen**

**Siirtyminen yksikanavaiseen
rahoitukseen**

**Julkisten sosiaali- ja terveyspalveluiden
integraatio ja rakenneuudistus**

Sote hallitusohjelmassa 29.5.2015

- Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamisen tavoitteena on terveyserojen kaventaminen ja kustannusten hallinta
- Kuntaa suuremmat itsehallintoalueet
 - Alueita johtavat vaaleilla valitut valtuustot
 - Alueita on yhteensä enintään 19
 - Hallituksen päätös alueista lokakuussa
- Sote-alueet tuottavat alueensa palvelunsa itse tai voivat käyttää palvelujen tuottamiseen yksityisiä tai kolmannen sektorin palveluntuottajia
- Hallitus vahvistaa julkisen talouden kestävyyttä rakenteellisilla uudistuksilla
 - tavoitteena vähintään 4 miljardin euron taloudelliset vaikutukset
 - sote-uudistuksen osuus 3 mrd euroa

Rahoituksen peruslinjaus 20.10.2015

- **Hallitus on linjannut rahoituksen jatkovalmistelua 20.10.2015 seuraavasti:**
 - Kunnilla ei voi olla merkittävää vastuuta sote-palvelujen rahoituksesta. Pääasiallinen rahoitusvastuu olisi ristiriidassa kunnallisen itsehallinnon kanssa.
 - Tulevien itsehallintoalueiden rahoitus valmistellaan ensisijassa valtion rahoitusvastuun pohjalta.
 - Vaihtoehtoisena mallina selvitetään myös mallia, jossa osa rahoituksesta perustuisi itsehallintoalueiden omaan verotusoikeuteen.
- **Tarkempi rahoitusmalli valmistellaan huhtikuussa 2016 lausunnolle lähetettävään esitysluonnokseen**

Hallituksen linjaukset 7.11.2015

1.12.2015

■ SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Toimivat palvelut,
vahvat yhteisöt

VALTIONEUVOSTO: Järjestämispäätös

palvelulupaus ja strategiset tavoitteet;
työnjaot ja linjaukset laajakantoisista investoinneista ja tuotantorakenteesta;
itsehallintoalueiden toiminnan yhteensovitus ja tukeutuminen laajan
ympäri vuorokautisen päivystyksen palveluihin; valinnanvapauden toteutumisen
varmistaminen

18 itsehallintoaluetta, sote-palveluiden järjestäminen 15 alueen puitteissa

- Itsehallintoalue järjestää sote-palvelut itse tai lailla säädetyt 3 itsehallintoaluetta järjestää ne sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa
- Integroitujen palveluiden asiakaslähtöinen järjestäminen
- palvelutuotanto (ja lisäksi käytössä yksityinen ja kolmas sektori)
- sis. laaja 24/7-päivystystoiminta ja erva-tehtävät järjestetään tukeutuen 5 yliopistolliseen sairaalaan ja 7 muuhun keskussairaalayksikköön
- yhteistyö yliopistollisen tutkimuksen ja osaamiskeskusten kanssa 5 yliopistollisen sairaala- ja osaamiskeskuksen puitteisiin
- aluehallinnon tehtävät 18 itsehallintoalueella

Yhteinen ict

Muut yhteiset tukipalvelut

KUNNAT

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Itsehallintoalueiden aluejako ja sote-aluejako

- **18 itsehallintoaluetta - perustana maakuntajako**
 - lähtökohtina
 - 1) läheisyysperiaate ja lähidemokratia
 - 2) sosiaali- ja terveydenhuollon lähipalvelut - peruspalveluiden vahvistaminen
 - 3) aluehallinnon tehtävien kokoaminen
- **vaalit 18 itsehallintoalueella**
- **sote -palvelut järjestetään 15 alueen puitteissa**
 - **3 lailla osoitettavaa aluetta järjestävät palvelut yhdessä sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa**

Sote -palvelut järjestetään 15 alueen puitteissa

- **Pääsääntöisesti kukin itsehallintoalue vastaa sote-palveluiden järjestämisestä valtioneuvoston järjestämispäätöksen antamissa puitteissa**
 - Järjestämisvastuu ja ehdotuksen tekeminen omalta osaltaan valtioneuvoston järjestämispäätökseksi
 - POIKKEUS: 3 laissa nimettyä itsehallintoaluetta
 - Nämä 3 itsehallintoaluetta järjestävät sote-palvelut yhdessä sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa
 - Näitä ei ole hallituksen ratkaisussa nimetty
 - Yhdessä sopimiseen perustuva järjestämisen malli konkretisoidaan jatkovalmistelussa ja tässä turvataan alueiden asukkaiden vaikutusmahdollisuudet
- **Sote -palvelut 15 selkeän alueen puitteissa - vastuu järjestämisestä siirtyy pois kunnilta ja kuntayhtymiltä**
 - Riittävä väestöpohja ja kantokyky

Valtionohjausta vahvistetaan

- **Valtioneuvosto päättää STM:n esittelystä järjestämispäätöksestä**
 - julkinen palvelulupaus
 - valtakunnallisten erityisyksiköiden tehtävät ja työnjako
 - itsehallintoalueiden rajat ylittävien alueellisten tehtävien työnjako (yliopistolliset sairaalat ja muut laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksiköt sekä muut osaamiskeskukset) sekä tukeutuminen näihin yksiköihin
 - sote-palveluiden kehittämisen valtakunnalliset strategiset tavoitteet, yleiset linjaukset laajakantoisista investoinneista, tuotantorakenteesta ja eri tuotantotapojen hyödyntämisestä
 - palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, valinnanvapauden toteutumisen, asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien sekä kielellisten oikeuksien turvaamiseksi välttämättömät toimenpiteet.
- **Valtion rooli rahoittajana, sote-järjestämislain ja muun lainsäädännön säännökset sekä valtioneuvoston järjestämispäätös turvaavat perusoikeuksia toteuttavien peruspalveluiden yhdenvertaisen saatavuuden**

Toimivat palvelut,
vahvat yhteisöt

Erva-alueista luovutaan

- Itsehallintoalueiden yhteistyö perustuu valtakunnalliseen ja alueelliseen työnjakoon, jota valtioneuvosto ohjaa
- Itsehallintoalueet järjestävät tarkoituksenmukaisen yhteistyön
- Valtioneuvoston järjestämispäätöksellä hoidetaan erva-alueita vastannut koordinaatio vahvemmallalla mandaatilla: yhteys yliopistosairaaloihin ja erityistason sosiaalipalveluihin sekä sosiaalihuollon ja terveydenhuollon kehittämISRakenteisiin
- Yliopistollisina sairaaloina jatkavat Hyks, Tays, Tyks, OYS ja Kys

Tehokkuutta tukevat ratkaisut 1

- **Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotannon monipuolisuutta laajennetaan**
 - Itsehallintoalue tuottaa tarvittavat palvelut itse tai yhdessä muiden itsehallintoalueiden kanssa, lisäksi se voi käyttää yksityisen tai kolmannen sektorin palveluita
 - Järjestämistehtävä ja tuotanto erillään itsehallintoalueen sisäisessä organisaatiossa, tätä tukevat asiantuntijapalvelut
 - Eri tuotantotapojen vertailtavuuden ja järjestelmällisen vertailun lisääminen ja kilpailun tehostaminen
- **Julkisten ja julkisesti rahoitettujen yksityisten sote-palvelujen laatu- ja kustannustietojen tulee olla julkisia avoimen vertailun mahdollistamiseksi**
 - Yksityisen ja julkisen sektorin avoin vertailu julkisen tuotannon kirittäjänä

Tehokkuutta tukevat ratkaisut 2

- **Itsehallintoalueiden omistama yhteishankintayksikkö**
 - hoitaa itsehallintoalueiden päättämässä hankinnoissa kilpailutuksen
 - tukee strategisen hankintatoimen järjestämisessä ja innovatiivisissa hankinnoissa
 - lisäksi osallistuu itsehallintoalueiden oman tuotannon tehokkuuden ja talouden arviointiin
- **Itsehallintoalueille yhteiset, näiden omistamat tukipalvelut**
 - toimitilapalvelut; laiteinfrastruktuuripalvelut
 - talous- ja henkilöstöhallinto;
 - ICT-palvelut, tavoitteena täydellinen tietointegraatio

Tehokkuutta tukevat ratkaisut 3

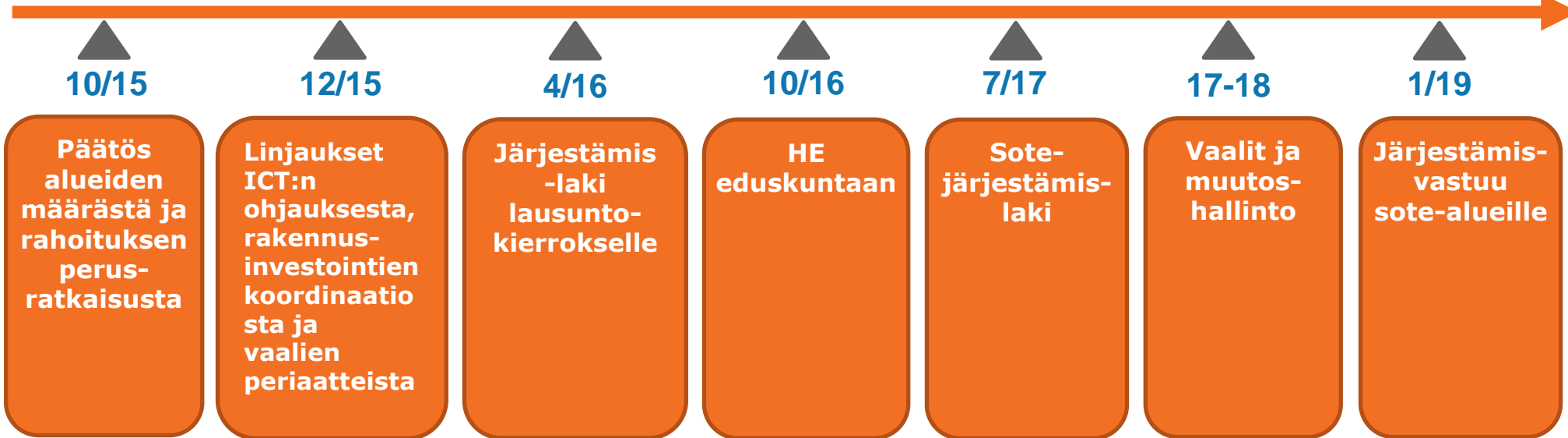
- **Itsehallintoalueen arviointimenettely**
 - Itsehallintoalueen aloitteesta: jos itsehallintoalue arvioi alueensa taloudellisen tai muun kantokyvyn riittämättömäksi sote-palveluiden järjestämiseen, voi se hakea valtioneuvostolta mahdollisuutta järjestää palvelut sopimalla ne toisen itsehallintoalueen kanssa.
 - valtioneuvoston aloitteesta: valtioneuvosto voi käynnistää menettelyn laissa tarkasti säädettyjen kriteerien täytyessä.
 - asiaa arvioidaan ainakin valtioneuvoston sote-järjestämispäätöksen yhteydessä.
- **Itsehallintoalueen kriisimenettely laissa tarkasti säädettyjen kriteerien täytyessä.**

Reformi: Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus

TAVOITE: Hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat ja kustannusten hallinta paranee.

KUVAUS: Sosiaali- ja terveydenhuolto siirretään kuntaa suurempien itsehallintoalueiden vastuulle. Järjestäjällä on vastuu siitä, että sosiaali- ja terveyspalvelut toimivat jatkossa sujuvana palvelukokonaisuutena. Uudistus tukee erillisenä päätöksenä tehtävää aluehallinnon uudistusta.

PÄÄTOIMENPITEET:

1. Integroidaan julkiset sote-palvelut ja uudistetaan järjestämisen rakenteet
2. Siirrytään yksikanavaiseen rahoitukseen
3. Lisätään valinnanvapautta ja monipuolistetaan tuotannon tapoja
4. Varmistetaan ICT:n, digitalisaation ja hyvien käytäntöjen koordinaatio sote-uudistuksen yhteydessä.

1.12.2015

 SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Toimivat palvelut,
vahvat yhteisöt

Valinnanvapauden laajentaminen ja monikanavarahoituksen purku

Osana sote-uudistusta säädetään:

- **valinnanvapauslainsäädäntö**

- käyttäjälle mahdollisuus valita itse palveluiden julkinen, yksityinen tai kolmannen sektorin tuottaja
- valinnanvapaus pääsääntö perustasolla ja soveltuvin osin erityistason palveluissa
- vahvistetaan perustason palveluita ja turvataan nopea hoitoon pääsy
- yksilön valinnanmahdollisuuksia tuetaan palveluiden yhtenäisillä laatukriteereillä ja valintaa tukevalla julkisella tiedolla

- **monikanavaisen rahoituksen yksinkertaistaminen**

- osaoptimoinnin poistaminen

Aikataulu:

- Valmistelu käyntiin marraskuussa 2015: selvityshenkilöt
- lainsäädäntö voimaan 1.1.2019.

Aluehallinnon uudistus

- Selvityshenkilö: Lauri Tarasti 8.12.2015 alkaen
- Tehtävä: selvittää hallituksen 7.11.2015 linjausten mukaisesti ne aluehallinnon tehtävät, jotka siirrettäisiin itsehallintoalueille
 - pelastustoimi
 - ELY-keskusten alueiden- ja elinkeinoelämän kehittämistehtävät
 - maakuntien liittojen tehtävät
 - mahdollisesti ympäristöterveydenhuollon tehtävät
- Tavoite: julkisen aluehallinnon yksinkertaistaminen valtion, itsehallintoalueiden ja kuntien välillä
- Hallituksen yhteensovituslinjaukset alkuvuodesta 2016

Perustuslainäkökohtia

1. Perusoikeuksien turvaaminen
2. Yhdenvertaisuus
3. Yleiset lähtökohdat uuden alueellisen itsehallinnon toteuttamiselle
4. Itsehallintoalueiden lukumäärä ja aluejako
5. Itsehallintoalueiden päätöksenteko
6. Itsehallintoalueiden rahoitus
7. Valtion ohjaus
8. Kuntien asema uudistuksessa
9. Valmisteluprosessi

Rahoitukseen liittyviä näkökohtia

Valtion rahoitus
vs. alueen oma
verotusoikeus

Rahoituksen
kohdentamisen
perusteet

Valtion sisältö- ja
resurssiohjaus

Valtion
rahoituksen
mallit

Sote-
budjettirajoite

JTS

Investointien
rahoitus ja
ohjaus

Kuntien verotason
sopeuttaminen

VOS-
järjestelmän
uudistus

Alijäämän
kattaminen

Omaisuu-
järjestelyt

Siirtymävaiheen
rahoitus

HYTE-
kannusteet

Monikanavaisen rahoituksen purkaminen ja valinnanvapaus